

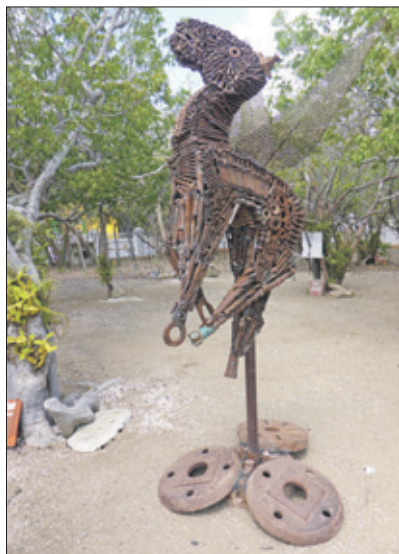
Bronzen en ander sculpturaal erfgoed (5)

Torso, hout, René de Rooy, 1974, collectie Familie de Rooy.

Angel de la Rosa, 'Stoel en Mens' (hout) bij Gallery Alma Blou.

'Pegasus', ijzer van de Mijnaatschappij, Brigitte Wawoe, nog bij Landhuis Bloemhof te zien.

In de voorgaande vier artikelen is het Curaçaos-Nederlands bronzen erfgoed, dat in de openbare ruimte en in beeldentuinen te zien is, voor een groot gedeelte geïnventariseerd. In deel 4 zijn eveneens niet-bronzen sculpturen aan de orde gekomen. In het boek 'Monumenten en standbeelden van de Nederlandse Antillen' van Jennifer Smit zijn ook de overige, niet door mij besproken bronzen sculpturen in de openbare ruimte tot het jaar van verschijnen van het boek, in 1996, door haar beschreven en van foto's voorzien, alsmede niet van brons gemaakte werken. In dit laatste deel geef ik een overzicht van wat verder op ons eiland aan driedimensionaal werk hangt, staat of ligt, waarbij ik naar volledigheid streef, maar mij ervan bewust ben dat niet alles in kaart gebracht is.

Tekst en foto's Jan Gulmans

Overheid en luchtvaart

Bij de overheid en aan haar gelieerde organisaties is een keur aan beelden te vinden: op vliegveld Hato staan een stenen en een bronzen beeld van Hortence Brouwn. In het belastinggebouw aan de Regenteselaan hangt een monumentale langwerpige en abstracte bumperconstructie van Yubi Kirindongo. Bij Kas di Kultura aan de Scharloeweg staat zijn Mama Kultura te blinken. Op het terrein van de Centrale Bank van

Curaçao en Sint Maarten (CBCS) staat een grote steen met een zittende bronzen figuur van Brigitte Wawoe. In het gebouw van de burgerlijke stand, Kranshi, hangt de 'Map of Curaçao II' van Avantia Damberg. Een sculptuur van keramische tegeltjes in de vorm van het eiland Curaçao. Op de tegeltjes zijn de meest voorkomende namen van mensen die op Curaçao wonen, afgedrukt en wel per regio. Het tegeltje krijgt relief omdat er een violetachtig

licht achter schijnt. Op het pad dat naar het KLM-kantoor op Hato leidt, is op een sokkel een plaquette bevestigd met de beeltenis van Albert Plesman (1889-1954), de oprichter van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij. Het geheel is aangebracht ter gelegenheid van de officiële opening van KLM's regionale kantoor op 30 augustus 2006. De plaquette is gemaakt door Joop Hekman (1921-2013) en bij Koninklijke Begeer gegoten. Hekman woonde in Utrecht en

heeft aldaar interessante kunstwerken mogen plaatsen, zoals het 'Feest der Muzen' bij de Stadsschouwburg en 'Buri' zijn overleden chowchow tegenover zijn huis aan het eind van de Nieuwegracht. Hij is leerling van de beeldhouwer Gijs Jacobs van den Hof (zie deel) en de medailleur J.C. Wienecke Hekman heeft penningen gemaakt voor Suriname en naar het schijnt eveneens voor de Nederlandse Antillen. In het KLM-kantoor staat een kop van Plesman op een sokkel in een donker hoekje. De naam van de maker kon ik niet achterhalen (wellicht Mari Andriessen, die een standbeeld van hem heeft gemaakt). In het Sehos staan en hangen plaquettes (een van Pol Dom, bekend van illustraties in jeugdboeken), koppen (zoals die van Chris Engels van Erwin de Vries) en beelden (zie deel 2 van deze serie).

Op de muren van het voormalige Sint Albertus College, thans Kurá di Arte zijn tal van keramische reliëfs bevestigd, die door leerlingen van Instituto Buena Vista (IBB) onder leiding van Ellen Spijkstra zijn gemaakt. Van José Capricorne staan beelden bij de University of Curaçao (UoC) en zijn er muurreliëfs bij scholen en de bibliotheek aangebracht.

Hotels en banken

In hotels is behoorlijk veel kunst te bewonderen. Het Avila Hotel heeft werk van Norva Sling, Ellen Spijkstra, meerdere werken van Brigitte Wawoe en diverse werken van Hortence Brouwn, zoals haar maskers en natuurlijk de Big Mama en van Yubi Kirindongo een witte sculptuur. De bronzen 'Muchacha con Perro' van Cornelis Zitman uit 1973, die in de film 'Een Viking in de Tropen' van Marie-Lou Schoonmaker door Zitman en Nic Møller nauwgezet werd bekeken, waarbij Møller een erpimande van Zitman kreeg omdat het beeld groen was gevuld, is helaas naar Aruba ver-

Vuiust met verbroken keten, beton en ijzer, Yubi Kirindongo, op 7 plaatsen op Curaçao te zien.

huisd. Het Santa Barbara Hotel heeft een fraaie collectie kunst. Ik noem het muurreliëf van Ellen Spijkstra en het werk van Hortence Brouwn, van wie bij de entree van Floris Suite een roodbruin stenen beeld staat. Trupial Inn bezit onder andere een prachtig ijzeren paard van Brigitte Wawoe. Het Ritz Hotel heeft een uitgebreide collectie stenen beelden van Afrikaanse kunstenaars. Hotel Klein Santa Martha exposeert werken van de beeldhouwer Eddy Baetens. Ook restaurants beginnen aandacht aan kunst te besteden. Om de enorme betonnen Big Mama onder de boom bij Ginger kan ik niet heen.

Een paar bankinstellingen zijn bekend om hun kunstcollecties. Ik noem er twee en van hun bezit een paar items. De MCB-bank op Rooi Catoetje heeft sinds enige tijd een reusachtige sculptuur van Nelson Carrillo op haar bordes staan. Eerder stond dit beeld op de berg Ararat. In het gebouw is een blauw muurreliëf van Ellen Spijkstra om de liftkoker aangebracht dat bijzonder goed harmonieert met de inrichting van de centrale hal. Hierin staat op een sokkel een bronzen borststuk van Lionel Capriles van de hand van Patrick Mezas uit 2014. Op de website van de in 1954 op Curaçao geboren Mezas, staat een foto van de kun-

stenaar en de bankdirecteur, die het borststuk gezamenlijk omarmen. In een patio op een verdiepingvloer is een groot houten beeld van Philippe Zanolino geplaatst. In het MCB-kantoor dat aan het Plaza Jojo Correa ligt, hangt 'Harmonia Mundil' van Bernadetta Statius van Eps, dat ik eerder dit jaar beschreef in deze krant, hetgeen ook het geval is met de in opdracht van deze bank door Omar Sling vervaardigde suikerdeijfsgroep op genoemd plaza. Van de Orco-bank noem ik de zittende Big Mama van Hortence Brouwn, die aan de zijkant van het gerestaureerde landhuis de parkeerplaatsen overziet. Van de beide bankcollecties is geen publicatie bij mij bekend. Een gemis. Dit is wel het geval met de collectie van de Centrale Bank ('Ensuring stability' van Dr. E. Tromp, uitgegeven door Caribpublishing in 2012), die echter het accent op het verzamelen van werk op plat vlak heeft geleid.

Bedrijven en overige plaatsen

Vele andere bedrijven hebben hun interieurs en of hof verfraaid met sculpturen: Deloitte, VanEps Kunnenan VanDoorne, het Antilliaans Dagblad en Vidanova om enkele te noemen. Op mijn omzwerpingen op het eiland ben ik de vuissten van Yu-

'Man of Steel', Giovanni Abath, mixed media, 1917, nog te zien bij NAAM.

bi Kirindongo op zeven plaatsen tegengekomen, daar, waar de vrijheidsstrijd van Tula en kompanen plaatsvond. Het 'Motor-monument' van Giovanni Abath bij Saliña, het 'tijdelijke' sportmonument voor de Carifita Games, de (weer afgebroken) kerststal bij post 5 van de Isla en het monumentale 'Man of Steel' op de binnenplaats van het Nationaal Archeologisch en Antropologisch Memory Management Museum (NAAM) laten zien dat hij veel in zijn mars heeft. Een bronzen plaquette op een natuurstenen muur getuigt van de herdenking van het 50-jarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina en is te vinden langs de Wilhelmialaan. Meerdere interessante gedenkplaten bevinden zich op de muren van het voormalige bastion, deel van het Gouvernementspaleis, aan de oostzijde van de pontjesbrug. In 'Stenen Portretten' een boekje van Johan Hartog uit 1967, uitgave De

Wit nv Aruba, zijn niet alleen stenen objecten maar ook praktische bronzen herdenkingsplaten beschreven en van een foto voorzien. De graven en grafplaten op de kerkhoven bevatten vele artistieke uitingen. Alleen al op de begraafplaats Beth Haim kan de bezoeker van de ene in de andere verbaring vallen.

In menig godshuis is het interieur voorzien van kunstzinnige objecten. Door de eeuwen heen hebben kunstenaars opdrachten gekregen om de bij de erediens te gebruiken voorwerpen en verbeeldingen te realiseren. Als voorbeeld noem ik de kunststukken in de kapel van het Sint Elisabeth Hospitaal (Sehos) met de muurschilderingen van Delf Henkes, de kruiswegstaties door Joep Nicolas, de glas-in-loodramen van Lou Aresperslag en de monstrans, kandelaars, en lezeaar van de firma Kerkisier (althans, die erom nog in 1984).

Gedenkplaat 50-jarig regeringsjubileum koningin Wilhelmina, brons, 1948, Wilhelmialaan.